

экологической компетентности дошкольников. Подано обоснование целесообразности экологизации познавательной, игровой, трудовой, коммуникативной, элементарной поисковой, двигательной и художественнотворческой деятельности в условиях учреждения дошкольного образования. Определено влияние каждого вида деятельности на эффективность формирования экологической компетентности детей дошкольного возраста. Приведена ориентировочная тематика различных видов игр и природоохранных мероприятий, которые можно использовать в работе учреждений дошкольного образования в процессе реализации задач экологического воспитания детей. Представлены педагогические условия, которые способствуют формированию экологической компетентности детей дошкольного возраста в различных видах деятельности.

Ключевые слова: экологическое воспитание, экологическая компетентность, экологизация деятельности, деятельность детей дошкольного возраста, учреждение дошкольного образования.

Отримано редакцією 10.10.2019 р.

УДК 378.14-057.875: [373-377.5] (043.3)
DOI: 10.31376/2410-0897-2019-3-41-206-219

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВЗАЄМОДІЇ ШКОЛИ ТА ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Зінченко Альбіна Валеріївна

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та комп'ютерних технологій

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: zin_a@i.ua

ORCID ID: 0000-0002-5012-3557

Анотація. Охарактеризовано контекстний зміст освітніх курсів, спрямований на формування готовності майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО, зокрема курсу «Теорія і методика навчання технологій». Описано зміни до курсу «Теорія і методика профорієнтаційної роботи», який є системотвірним у профорієнтаційній підготовці майбутнього вчителя технологій до спільної роботи з інженерно-педагогічним колективом закладів ЗПО. Наведено умови виконання студентами комплексного інтердисциплінарного проекту. Обґрунтовано можливості педагогічної практики у формуванні у майбутніх учителів готовності до спільної профорієнтаційної роботи з закладами профосвіти. Експериментально перевірено ефективність розробленої методики.

Ключові слова: професійна підготовка, учитель технологій, готовність до профорієнтаційної роботи, інтердисциплінарність, взаємодія, заклад професійної освіти

Постановка проблеми у загальному вигляді. У професійному самовизначенні молоді в умовах сьогодення можна виділити низку проблем. Серед них: низька престижність робітничих професій, пов'язана з «піднесенням» школою і засобами масової інформації «вищих професій»; конфлікт бажань та здібностей майбутнього абітурієнта з його матеріальними можливостями.

Саме тому актуальною є проблема дієвої допомоги молоді у професійному самовизначенні. Традиційно склалась система професійної орієнтації, за якою більшість молоді зорієнтована на вступ до закладів вищої освіти (ЗВО), тоді як шлях отримання професії у системі професійної освіти (ПО) ігнорується. Цю ситуацію можна пояснити тим, що у свідомості школярів престижними є професії, що вимагають вищої освіти, а не робітничі, які можна здобути в закладах професійної освіти (ЗПО).

Нині ринок праці перенасичений кадрами з вищою освітою, водночас бракує кваліфікованих робітників, роботодавці гостро відчувають потребу в робітничих кадрах.

Робітничі професії недооцінені у суспільстві, тому потрібна цілеспрямована профорієнтаційна робота, яку доцільно розпочинати ще в школі.

У загальноосвітніх закладах освіти саме на уроках трудового навчання та технологій учні залучаються до предметно-перетворювальної діяльності, відбувається процес ознайомлення їх із професіями. Отже, від учителів технологій залежить подальша зацікавленість молодого покоління професіями, які можна здобути у закладах професійної

освіти. Але однією з важливих проблем є недостатня готовність учителів технологій до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і закладів професійної освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Процес підготовки вчителя до профорієнтаційної роботи з учнями розглянуто в низці досліджень. Зокрема, дидактичні засади профорієнтаційної підготовки вчителя технологій обґрунтовано в дисертації В. Харламенко [9]; формування у майбутніх учителів технологій готовності до професійної орієнтації учнів основної школи розглянуто у роботі Д. Завітренко [2]. процес і засоби формування профорієнтаційної компетентності майбутнього учителя технологій розглянуті у роботах Х. Процько [8]. Водночас питання методики підготовки вчителя технологій до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи та закладів професійної освіти потребують окремого дослідження.

Тому **метою статті** є характеристика змістових і методичних особливостей формування у майбутніх учителів технологій готовності до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії з закладами професійної освіти.

Виклад основного матеріалу. Зазвичай з метою формування певного аспекту компетентності чи готовності фахівця розробляють і запроваджують спецкурс відповідного спрямування. На нашу думку, це екстенсивний шлях. Більш доцільним вважаємо шлях формування готовності на основі інтердисциплінарності, комплексності та використання інноваційних освітніх технологій і можливостей, які об'єктивно закладені в різних навчальних дисциплінах і видах діяльності.

Інтердисциплінарність є основою проєктної технології навчання.

Особливу роль інтердисциплінарність відіграє у посиленні профорієнтаційного спрямування всіх предметів і видів діяльності у процесі формування готовності майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО.

Готовність майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи у взаємодії школи і ЗПО розглядається як інтегративне утворення особистості, що має системну організацію, складну багаторівневу структуру, у якій цілісно взаємодіють і взаємопроникають компоненти (мотиваційно-цільовий, когнітивний, операційно-діяльнісний, рефлексивний), ступінь сформованості яких визначає здатність майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО.

Аналіз змісту підготовки вчителя технологій, навчальних планів та навчальних програм різних дисциплін уможливив виділення тих, які мають об'єктивно закладені можливості для формування досліджуваної готовності: «Педагогіка», «Методика виховної роботи», «Теорія і методика навчання технологій», «Основи науково-педагогічних досліджень», «Нові інформаційні технології та ТЗН».

У наших попередніх роботах ми зупинялись на можливостях формування готовності до профорієнтаційної взаємодії з закладами професійної освіти в процесі їх вивчення [3].

Провідною дисципліною в підготовці майбутніх учителів технологічної освіти, яка має забезпечити теоретичну, практичну і методичну компетентності студентів у організації та проведенні урочної і позакласної технологічної підготовки учнів, є «Теорія і методика навчання технологій». Методична компетентність майбутніх учителів базується на сучасних технологіях навчання, якими випускники повинні володіти бездоганно. Зазначена дисципліна розкриває теорію і методику технологічної освіти відповідно [0].

Зазначимо, що зміст дисципліни «Теорія і методика навчання технологій» є інтегрованим, він охоплює основи теорії технологічної підготовки, загальні питання методики навчання технологій, методику технологічної підготовки учнів основної школи, методику вивчення курсу «Технології» у старшій школі. Аналіз мети, завдань, змісту дисципліни дозволив визначити, що центральне місце у розв'язанні окресленої у нашому дослідженні проблематики належить модулям «Основи теорії технологічної підготовки» та «Загальні питання методики навчання технологій» (табл. 1).

Таблиця 1

Контекстний зміст дисципліни «Теорія і методики навчання технологій», спрямований на формування у майбутніх учителів технологій готовності до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО

№	Розділ. Тема	Контекстний зміст
Основи теорії технологічної підготовки		
1.	Загальні питання технологічної підготовки учнів	Наступність трудового і професійного навчання робітничих професій.
2.	Історія розвитку трудової підготовки учнів у вітчизняній та зарубіжній системах освіти	Перші професійні школи в Україні, зародження профосвіти.
3.	Технологічна освіта в сучасній школі України	Профорієнтаційна робота у структурі технологічної освіти учнів.
4.	Сучасний учитель технологій	Готовність до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО як складова фахової компетентності вчителя технологій.
5.	Системи трудового і професійного навчання	Системи професійного навчання у сучасних закладах ПО.
6.	Особливості процесу технологічної підготовки учнів у школі	Особистісно орієнтована технологічна підготовка школярів як «проба сил» майбутньої професійної діяльності.
7.	Зміст технологічної підготовки учнів у загальноосвітніх навчальних закладах	Зміст технологічної освіти у старшій школі за умов фахової підготовки за робітничими професіями.
8.	Принципи технологічної освіти	Шлях реалізації принципу педагогічного проектування під час підготовки школярів до свідомого вибору робітничої професії.
9.	Методи навчання технології	Роль пасивних, активних та інтерактивних методик навчання технологій під час розвитку професійно важливих якостей особистості учнів, спроектованих на професійну діяльність у сфері виробництва.
10.	Форми організації навчання технології	Особливості уроків виробничого навчання.
11.	Навчально-матеріальна база технологічної освіти	Вимоги до навчально-матеріальної бази під час професійної підготовки старшокласників за робітничими професіями в умовах ЗПО.
12.	Особливості процесу та етапи трудового виховання, його принципи	Шляхи визначення учнями власних можливостей та співвіднесення їх з вимогами різних робітничих професій під час залучення до предметно-перетворювальної діяльності.
13.	Позаурочна робота з технологій	Використання можливостей позаурочної роботи з технологій в орієнтуванні учнів на робітничі професії. Приклади раціоналізаторства та винахідництва на виробництві.
14.	Трудова діяльність учнів у школі. Організація діяльності трудових об'єднань учнів	Залучення учнів до трудових об'єднань як «проба сил» майбутньої професійної діяльності (сфера робітничих професій).
15.	Професійне самовизначення учнів у процесі технологічної підготовки	Ознайомлення учнів зі шляхами отримання професій у ЗПО.

16.	Психофізіологічні основи технологічної підготовки	Психофізіологічні основи набуття професійної майстерності кваліфікованим робітником.
Загальні питання методики навчання технології		
1.	Методика навчання технології як галузь педагогічної науки, її предмет та завдання	Зв'язок методики навчання технології з профорієнтологією.
2.	Державний стандарт освітньої галузі «Технології»: мета і змістові лінії	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів щодо обґрунтованого вибору професії.
3.	Модернізація структури та змісту навчання технології у 5–9 класах загальноосвітньої школи	Зв'язок модернізації змісту технологій з розвитком галузей виробництва, впливом новітніх об'єктів техніки і технологій на ринок праці.
4.	Система форм навчальних занять з технології у 5–9 класах	Можливості урочних та позаурочних форм трудового навчання щодо знайомства учнів з робітничими професіями.
5.	Урок технології	Профорієнтаційні можливості уроку технології.
6.	Інноваційні педагогічні технології на уроках технології	Місце інноваційних технологій у досягненні профорієнтаційної мети уроку технології.
7.	Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів	Методика залучення учнів до проектно-технологічної діяльності з метою побудови індивідуальної професійної траєкторії.
8.	Діагностика навчальних досягнень учнів з технології	Методика навчання учнів самооцінювання та самоконтролю під час предметно-перетворювальної діяльності з метою формування активного ставлення до майбутньої професії шляхом практичної реалізації власної освітньої траєкторії.

Проведений аналіз підтвердив доцільність і обґрунтованість інтердисциплінарного підходу до розв'язання окресленої у дослідженні проблеми. Втім цей підхід потребує виділення системотвірного складника у формуванні готовності майбутнього вчителя технологій до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО. У нашому випадку це дисципліна «Теорія і методика профорієнтаційної роботи».

Зміст цієї дисципліни містить інформацію про завдання профорієнтації в умовах ринку праці, методики дослідження проблем профорієнтації, загальні форми та методи профорієнтаційної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах.

Окрім зазначеного, для ефективного формування у майбутніх учителів технологій готовності до визначеного нашим дослідженням напряму профорієнтаційної роботи в змісті дисципліни необхідно розглядати питання про різні аспекти профорієнтаційної роботи, пов'язані з сучасною проблематикою на ринку праці робітничих професій, про систему професійної освіти, що перебуває на етапі реформування. Програмовий матеріал кожної з тем дисципліни доцільно доповнити відомостями щодо особливостей робітничих професій, зміни іміджу сучасного робітника тощо.

Під час унесення змін до змісту навчальної програми зазначеної дисципліни ми враховували структурні компоненти, критерії, їх показники та педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя технологій до співпраці у профорієнтаційній роботі з педагогічним колективом ЗПО.

Зокрема, на лекційних заняттях з дисципліни «Теорія і методика профорієнтаційної роботи» (теми: «Профорієнтація як соціально-економічна проблема. Сутність, мета, завдання та функції професійної орієнтації», «Професійне самовизначення школярів. Суть, мета і завдання професійного самовизначення. Етапи професійного самовизначення школярів», «Професійна активізація та професійні проби. Методика проведення. Професійна консультація

та методика проведення. Професійний відбір та методика проведення. Професійний добір. Соціально-професійна адаптація», «Зміст та методика проведення профорієнтаційної роботи у процесі трудового навчання») формування організаційно-мотиваційного та когнітивного компонентів готовності відбувається більш цілеспрямовано, якщо лектор акцентує увагу студентів на відомостях про ринки праці, попит на робітничі професії, про важливість проведення спільної профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО, про особливості організації освітнього та навчально-виробничого процесів в умовах ЗПО, про структуру системи профосвіти, про систему ПО регіону, про сутність і особливості профорієнтаційної роботи у взаємодії з ЗПО, про умови здобуття професійної освіти у ЗПО, про специфіку праці кваліфікованих робітників тощо. Студентам наголошується, що аналіз досвіду роботи загальноосвітніх закладів дозволяє констатувати той факт, що школа за останні роки значно втратила свої профорієнтаційні позиції, відійшла від профорієнтаційної роботи з учнями у напрямі їх орієнтування на отримання фаху кваліфікованих робітничих професій. У сучасних умовах під час професійного самовизначення старшокласники вважають пріоритетними два чинники: об'єктивний – висока заробітна плата і суб'єктивний – творчий характер праці.

Практичні заняття зі студентами під час вивчення дисципліни спрямовані на формування ключових аспектів операційно-діяльнісного блоку готовності – гностичного, проєктувального, конструктивного, організаційного, комунікативного, інформаційного, розвивального. Для цього до низки тем ми внесли доповнення.

На практичних заняттях не тільки аналізувалися особливості різноманітних видів діяльності вчителя технологій під час здійснення профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО, зверталася увага на важливість формування позитивного іміджу робітничих професій як для самих школярів, так і суспільства в цілому, але й здійснювалося вдосконалення практичних умінь, зокрема, вивчення діагностичних матеріалів та документації, відпрацювання вмінь цілепокладання та планування, складання орієнтовних планів спільної профорієнтаційної роботи з закладами профосвіти, також відпрацьовувався алгоритм дій з підписання угоди про співробітництво з ЗПО, розроблялись сценарії спільних заходів, формувалися вміння розв'язувати проблемні ситуації тощо. Розглянемо приклади запропонованих проблемних ситуацій:

1. Умова: під час зустрічі з представниками професійного ліцею в 9-му класі загальноосвітньої школи у процесі розповіді про професію перукаря учень Олександр М. висловив думку, що ця професія неперспективна і взагалі його батьки вважають, що до закладів професійної освіти вступають тільки нездари. Ваші дії.

2. Умова: під час проведення екскурсії до ЗПО аграрного профілю учням 8-го класу показали майстерні, в одній із них учні ЗПО розбирали двигун трактора. Учениця класу Олена Р. висловила, що така робота не для справжнього чоловіка, бо він постійно буде пахнути мастилом і матиме брудний одяг, що вона нізащо не хотіла б, щоб її майбутній чоловік мав таку професію. Ваші дії.

Крім того, для формування практичних умінь та навичок, які є показниками критеріїв готовності вчителів технологій у досліджуваному аспекті, передбачалось створення у навчальному процесі педагогічних ситуацій моделювання.

Наприклад, під час вивчення теми «Професійна активізація та професійні проби. Методика проведення. Професійна консультація та методика проведення. Професійний відбір та методика проведення. Професійний добір. Соціально-професійна адаптація» проводилася рольова гра «Вибір профілю навчання».

Умова: у дев'ятому класі планується проведення батьківських зборів. Основне питання – обрання профілю навчання для продовження освіти у десятому класі. Класи матимуть профілі: математичний, фізичний, екологічний (природничо-математичний напрям); української філології, іноземної філології (філологічний напрям); технологічний, інформаційно-технологічний (технологічний напрям).

Завдання: як учитель технологій (класний керівник) має роз'яснити батькам та учням важливість рішення, до якого їм доведеться дійти під час визначення профілю навчання; на що необхідно звернути увагу батькам, як допомогти школяреві прийняти об'єктивне і обґрунтоване рішення. Зазначимо, що окремим завданням для вчителя було визначення науково обґрунтованих шляхів звернення уваги батьків на переваги технологічного профілю, навчання за яким здійснюватиметься на базі ЗПО.

Під час унесення змін до програми «Теорія і методика профорієнтаційної роботи» бралася до уваги важливість впливу на формування готовності майбутнього вчителя технологій до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО змісту самостійної роботи студентів.

Наприклад, під час вивчення теми «Профорієнтація як соціально-економічна проблема. Суть, мета, завдання та функції професійної орієнтації» студенти опрацьовували питання «Професійна орієнтація в зарубіжних країнах» їм пропонувалось завдання пошуково-дослідницького характеру: з'ясувати за допомогою мережі Інтернет та автоматичних перекладачів стан попиту на робочу силу в розвинутих країнах світу (США, Канада, Німеччина, Португалія, Польща та ін.). Під час захисту роботи студенти виступали з доповідями, працюючи в малих групах, вели обговорення та робили власні висновки щодо ринків праці на робітничі професії у зарубіжних країнах.

Однак внесення окремих доповнень до змісту окреслених навчальною програмою тем дисципліни «Теорія і методика профорієнтаційної роботи» не вирішує проблематики дослідження. Тому до програми дисципліни нами введено такі теми: «Організація профільного навчання на базі ЗПО», «Організація спільної профорієнтаційної роботи школи і ЗПО».

Зміст теми «Організація профільного навчання на базі ЗПО»:

Проблеми профільного навчання учнів з технологічного напрямку в старшій школі: відсутність сучасного технологічного обладнання; брак викладачів і майстрів виробничого навчання з відповідною фаховою підготовкою; запровадження державних стандартів ПО; недостатнє навчально-методичне забезпечення.

Можливості та досвід упровадження профільного навчання на базі ЗПО. Нормативно-правове забезпечення профільного навчання на базі ЗПО. Особливості організації та реалізації профільного навчання на базі ЗПО: проблеми та перспективи. Навчально-методичне забезпечення профільного навчання на базі ЗПО в Україні.

Робітничі професії промислової галузі, з яких здійснюється профільне навчання у ЗПО. Профільне навчання з професій будівельної галузі. Профільне навчання з професій сфери послуг. Профільне навчання з професій аграрної галузі.

Чинники, що гальмують розвиток профільного навчання на базі ЗПО.

Документальне оформлення організації профільного навчання школярів на базі ЗПО.

Зміст теми «Організація спільної профорієнтаційної роботи школи і ЗПО»:

Недоліки у профорієнтаційній роботі стосовно робітничих професій. Основні завдання спільної профорієнтаційної роботи закладів професійної освіти і загальноосвітньої школи у професійній орієнтації. Умови ефективності спільної профорієнтаційної роботи: зв'язок з усіма організаціями, які проводять профорієнтаційну роботу (школи, підприємства, навчальні заклади, громадськість); традиційна взаємодія між ЗПО і загальноосвітніми школами, з якими встановлюються найбільш тісні контакти учнівських та педагогічних колективів на основі двосторонніх угод про співпрацю; створення у навчальних закладах кабінетів (куточків) профорієнтації, які використовуються з метою популяризації робітничих професій, отримання школами і батьками консультацій щодо професій, їх змісту, умов навчання у закладах професійної освіти тощо (досвід організації таких кабінетів і ефективність їх роботи з орієнтування молоді на робітничі професії сьогодні набуває дедалі більшого поширення); наявність у ЗПО і шкіл спільного плану роботи з професійної орієнтації, не перевантаженого формальними заходами і спрямованого на вирішення конкретних завдань; застосування комплексу форм і методів профорієнтаційної роботи; профорієнтаційна компетентність педагогічних працівників школи і ЗПО; провідна роль учителя технологій у забезпеченні

співробітництва школи і ЗПО.

Зміст і напрями спільної профорієнтаційної роботи школи і закладів професійної освіти.

Форми проведення спільної профінформаційної роботи.

Методика підготовки та проведення спільних профінформаційних заходів.

Під час вивчення окреслених тем були сплановані два практичні заняття за темами «Планування та організація спільної профорієнтаційної роботи в системі школа – ЗПО» та «Профорієнтаційна робота з учнями у процесі профільного навчання (технологічний напрям) на базі ЗПО».

Мета першого практичного заняття полягає в узагальненні знань та вдосконаленні вмінь щодо здійснення планування та організації профорієнтаційної роботи в системі взаємодії школи та ЗПО.

Під час практичного заняття майбутнім учителям технологій пропонується за допомогою дидактичної гри визначити доцільність взаємодії школи і ЗПО з погляду як учнів, так і педагогів школи та ЗПО.

Гра є нетрадиційною формою проведення занять, що дає можливість студентам більш ефективно не тільки засвоїти теоретичний матеріал, а й практично його випробувати.

Запропонована гра орієнтована на вироблення стратегій ефективної взаємодії представників школи і ЗПО з позиції забезпечення спільної профорієнтаційної роботи.

Під час проведення гри необхідно чітко визначити послідовність її проведення, сформулювати завдання, що дозволить ефективно досягти мети практичного заняття.

Для проведення ділової гри необхідно: визначити проблеми, які повинні вирішити учасники гри стосовно взаємодії школи і ЗПО у профорієнтаційній роботі; імітувати реальну ситуацію і розіграти її за ролями.

Під час проведення ділової гри «Договір» необхідно дотримуватися основних правил: дотримання часового терміну; доброзичливе ставлення до всіх учасників; використання «Я-висловлювання» для вираження своєї думки; правило «STOP»: ведучий має право зупинити учасника, якщо він говорить не по суті й переходить на персоналії.

Під час основного етапу гри, на якому відбувається моделювання діяльності з узгодженням інтересів різних сторін і занурення в ігрову професійну роль, міні-групи працюють над проблемою і шукають актуальне, сучасне і ефективне її вирішення.

Після виходу з гри учасникам пропонується висловити власну точку зору, що дає можливість зробити висновки відносно досягнення поставленої мети та вирішення завдань. Студенти не тільки аналізують доцільність співпраці школи та ЗПО, але й залучаються до діяльності з розроблення договору з урахуванням усіх напрацювань.

Мета наступного практичного заняття (тема «Профорієнтаційна робота з учнями у процесі профільного навчання (технологічний напрям) на базі ЗПО») – поглиблення у майбутніх учителів знань щодо організації та здійснення профорієнтаційної роботи з учнями у процесі профільного навчання (технологічний напрям) на базі ЗПО.

Оскільки окреслене питання пов'язане з аналізом сучасної проблематики та визначенням перспектив упровадження профільного навчання старшокласників на базі закладів професійної освіти, майбутнім учителям пропонується дослідити способи активізації профорієнтаційної роботи в умовах організації профільного навчання (технологічний напрям) на базі ЗПО методом мозкового штурму (атаки).

Це найбільш поширений метод колективного пошуку ідей через творчу співпрацю всіх учасників, адже колективне генерування нових ідей є ефективнішим, ніж індивідуальне. Сутність мозкового штурму полягає в тому, що необхідно висловити якомога більше варіантів розв'язання запропонованої ідеї за короткий час. Причому беруться до уваги будь-які ідеї. Усі ідеї фіксуються, аналізуються і обираються найкращі [7, с. 83–85].

Беручи до уваги мету практичного заняття, проблема, над розв'язанням якої студенти будуть працювати, може бути визначена так: способи активізації профорієнтаційної роботи в умовах організації профільного навчання (технологічний напрям) на базі ЗПО.

Викладач має звернути увагу студентів на найважливіші аспекти проблеми: у чому важливість проблеми; які є складнощі в її розв'язанні; як поєднати організацію профільного навчання на базі ЗПО з іншими напрямками співпраці вчителя з інженерами-педагогами і т. д.

Такий аналіз доцільно здійснювати під час обговорення, тому бажано ці аспекти врахувати при розробленні питань для самопідготовки.

Під час генерації ідей, спрямованих на розв'язання проблеми, необхідно дотримуватися певних правил: заборонена будь-яка критика висунутих ідей; підтримуються будь-які, навіть фантастичні ідеї; усі запропоновані ідеї обов'язково фіксуються; під час висування ідеї обмежується термін одного виступу; допускаються багаторазові виступи одного учасника, але почергово; не дозволяється зачитувати список ідей, який може бути підготовлений студентами заздалегідь.

Зазначимо, що для підвищення активності студентів викладач може трансформувати означену проблему (необхідність спільної профорієнтаційної роботи вчителя технологій та інженерно-педагогічних працівників під час організації профільного навчання на базі ЗПО; нагальність цієї проблеми тощо).

Після етапу пропозицій зафіксовані ідеї аналізують і систематизують. Група аналітиків має обґрунтувати запропоновану класифікацію ідей. Результатом генерації ідей методом мозкової атаки є певна система ідей, причому найбільшу цінність мають ідеї, які виникають як результат об'єднання двох і більше ідей, так звані синтезовані ідеї.

Наприкінці практичного заняття обов'язково має бути етап рефлексії.

Аналіз навчальних посібників і матеріалів до дисципліни «Теорія і методика профорієнтаційної роботи» засвідчив, що у переважній більшості з них на питаннях взаємодії школи з закладами ПО не акцентується увага. Навіть в одному з найкращих, на нашу думку, навчальних посібників «Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи» (автор М. Янцур) немає навчального матеріалу щодо профорієнтаційної взаємодії школи і ЗПО, крім теми 2.10 «Професійна орієнтація з учнями старших класів на базі МНВК», де у орієнтовному плані бесіди з учнями передбачається розповідь про продовження освіти та систему професійної та вищої освіти [10, с. 347]. Тому ми розробили методичні рекомендації «Профорієнтаційна робота в закладах професійної освіти» та «Спільна профорієнтаційна робота школи і закладів професійної освіти».

Наприкінці вивчення курсу «Теорія і методика профорієнтаційної роботи» з метою визначення рівня досягнень майбутніх учителів технологій проводився рефлексивний аналіз їх пізнавальної та моделювальної діяльності, самооцінювання рівня сформованості готовності до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО; студенти готували портфоліо за результатами діяльності (виконані завдання, розробки заходів, профорієнтаційні паспорти шкіл і ЗПО тощо).

Центральним компонентом портфоліо є інтердисциплінарний проєкт.

Є різні підходи до класифікації проєктів. Зокрема, О. Коберник за домінантною діяльністю розрізняє дослідницькі, практико-орієнтовані, інформаційні та творчі проєкти; за галуззю виконання: предметні, інтегровані; за змістом: інтелектуальні, матеріальні, екологічні, сервісні, комплексні; за кількістю учасників: індивідуальні, групові й колективні [5].

Інтердисциплінарний проєкт є інтегративним за своєю суттю. Його окремими складниками є міні-проєкти, що розробили майбутні вчителі технологій під час вивчення низки навчальних дисциплін. Наприклад, під час вивчення дисципліни «Теорія і методика навчання технологій» кожен студент розробляє проєкт «Сучасний урок», де методично обґрунтовуються шляхи виконання окресленої темою та змістом профорієнтаційної мети, під час засвоєння програмового матеріалу з теорії і методики виховної роботи майбутні вчителі технологій залучаються до проєктної діяльності, пов'язаної з розробленням методики проведення спільних заходів школи і ЗПО тощо.

Інтердисциплінарний проєкт, який пропонується до виконання майбутнім учителям технологій з метою формування готовності до профорієнтаційної роботи під час взаємодії школи і ЗПО, розробляється і здійснюється за логікою реальної взаємодії в умовах освітніх

процесів школи і ЗПО; спрямований на збір інформації про заклади професійної освіти регіону та його потреби у кваліфікованих робітниках, на аналіз спільної профорієнтаційної роботи загальноосвітніх навчальних закладів і ЗПО, на розроблення пакету документів щодо співпраці педагогічних колективів школи з інженерно-педагогічними колективами ЗПО, планів-конспектів уроків з чітко визначеною профорієнтаційною метою, сценаріїв спільних заходів у системі школа – ЗПО.

Проектна діяльність майбутніх учителів технологій характеризується низкою ознак. Загалом будь-яка діяльність починається з усвідомлення мети. О. Коваленко, аналізуючи визначення цілей, спрямовує нашу увагу на те, що у професійному навчанні доцільно визначати цілі як стратегічні, так і тактичні та оперативні [6].

У рамках нашого дослідження вважаємо, що характерною ознакою діяльності під час виконання інтердисциплінарного проекту є чітке визначення «тактичної» мети, тобто формування у майбутніх учителів технологій готовності до профорієнтаційної роботи з учнями в умовах взаємодії школи і ЗПО. При цьому оперативні цілі окреслюються виконанням таких завдань:

1. Вивчити інформацію про систему ПО області (регіону) та про окремий ЗПО. Розробити профорієнтаційний паспорт ЗПО і загальноосвітньої школи.
2. Проаналізувати потреби регіону в робітничих кадрах. Вивчити через мережу Інтернет попит на професії.
3. Розробити професіографічну картку визначеної професії.
4. Підготувати угоду про співробітництво між загальноосвітньою школою і визначеним ЗПО.

5. Створити презентаційну WEB-сторінку для представлення ЗПО школярам.
6. Розробити презентацію ЗПО з розкриттям змісту робітничих професій, за якими здійснюється навчання.

7. Скласти план-конспект нетрадиційного уроку з ознайомленням з робітничими професіями.

8. Розробити план-конспект (розробку) спільного виховного заходу з ЗПО.

Майбутні вчителі технологій отримують диференційовані завдання з виконання інтердисциплінарного проекту, який потребує інтеграції здобутих знань, умінь, прояву самостійності. Структура і процес реалізації запланованих робіт у інтердисциплінарному проекті підпорядковуються кінцевому результату, отже, проект за своєю суттю є творчим.

При оцінюванні проектів ураховуються вміння планувати, обсяг зібраної інформації, її достовірність, наявність власного бачення проблеми, уміння репрезентувати напрацьоване.

Оцінювання інтердисциплінарних проектів відбувається на всіх етапах їх виконання і фіксується викладачем у балах за кожен зі складників.

За результатами виконання проектів створюються електронні портфоліо студентів, які записуються на один інформаційний носій. Цей носій є методичним матеріалом до педагогічної практики.

Таким чином, залучення майбутніх учителів технологій до виконання інтердисциплінарного проекту не тільки сприяє формуванню їх готовності до профорієнтаційної роботи, але й дозволяє оцінити рівень розвитку таких її компонентів: мотиваційно-цільового, когнітивного, операційно-діяльнісного.

Важливу роль у формуванні у майбутніх учителів технологій готовності до спільної профорієнтаційної роботи з інженерно-педагогічними колективами закладів профосвіти відіграє педагогічна практика.

З одного боку, практика навчає студентів застосовувати здобуті науково-теоретичні знання (з дисциплін різних циклів) у безпосередній педагогічній діяльності й водночас є обов'язковою умовою свідомого та глибокого засвоєння студентами педагогічної науки, дає безмежний простір для прояву індивідуальності кожного студента, формування елементів власного педагогічного досвіду [4].

З метою формування готовності майбутнього вчителя технологій до профорієнтаційної

роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО під час проходження педагогічних практик нами були допрацьовані їх програми – безвідривної (навчально-методичної) та навчально-залікової.

Безвідривна практика здійснюється в умовах інтеграції навчально-практичної та самостійної діяльності майбутнього вчителя технологій. Це дозволяє спрямувати практику студентів на осмислення сутності профорієнтаційної роботи в умовах загальноосвітнього навчального закладу, потребу в готовності здійснювати її в умовах взаємодії з ЗПО.

Серед завдань практики визначаємо ознайомлення як із системою профорієнтаційної роботи загальноосвітньої школи, так і зі змістом роботи класного керівника, вчителя технологій, спрямованої на підготовку учнів до обґрунтованого вибору професії.

До змісту практичної діяльності студента під час проходження безвідривної (навчально-методичної) практики ми додатково внесли: надання допомоги вчителю технологій у виготовленні наочності, доборі цікавої за змістом інформації: до уроку, до профорієнтаційного куточка в закладах ПО; ознайомлення із педагогічним досвідом роботи класного керівника з батьками щодо майбутнього професійного становлення учнів; відвідування виховних заходів профорієнтаційного спрямування; ознайомлення з фаховими виданнями, виокремлення списку літературних джерел, посилань на інтернет-ресурси, де надаються відомості про ЗПО та робітничі професії; внесення матеріалів про ЗПО, робітничі професії до педагогічної скарбнички.

Таким чином, під час проходження безвідривної практики акцент зроблено на закріпленні знань, виокремлених у контекстному змісті дисциплін, спрямованому на формування у майбутніх учителів технологій готовності до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО.

Навчально-залікову педагогічну практику розглядаємо як завершальний етап формування готовності майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО. Під час внесення змін до програми зазначеної практики перш за все бралось до уваги те, що вона здійснюється за умов, максимально наближених до реальних. У ракурсі нашого дослідження метою навчально-залікової педагогічної практики у 5 – 9 класах є закріплення, узагальнення та систематизація одержаних теоретичних знань щодо організації та здійснення спільної з ЗПО профорієнтаційної роботи.

У комплексі засобів формування готовності майбутніх учителів технологій до спільної профорієнтаційної роботи передбачені такі завдання на педагогічну практику: скласти перелік ЗПО регіону, проаналізувати їх спеціальності; розробити план співробітництва з ЗПО; провести спільний виховний захід; створити комп'ютерну презентацію до спеціальностей ЗПО; дібрати діагностичні методики щодо самооцінки учнями спрямованості на спеціальності ЗПО; проаналізувати стан спрямованості учнів на робітничі професії ЗПО та рівень готовності до професійного самовизначення тощо.

Результативність запропонованої методики формування у майбутніх учителів технологій готовності до спільної профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО перевірена в ході проведення педагогічного експерименту.

Результати щодо сформованості у майбутніх учителів технологій готовності до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії з закладами профосвіти у контрольній та експериментальній групах наведені у таблиці 1.

Зіставлення даних, наведених у таблицях, свідчить, що на констатувальному етапі педагогічного експерименту в контрольних та експериментальних групах показники рівнів вираженості компонентів готовності суттєво не відрізнялись. Переважали вихідний та низький рівні сформованості готовності. Під дією експериментального чинника на формуальному етапі експерименту в більшості студентів експериментальної групи суттєво підвищився загальний рівень кожного з компонентів готовності до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії з закладами професійної освіти. Переважна частина студентів досягла середнього та достатнього рівнів. Відповідно, в експериментальній групі зменшилася кількість студентів з вихідним рівнем сформованості готовності. У контрольній групі теж фіксувались деякі

позитивні зрушення, але вони не настільки яскраво виражені. У більшості студентів констатовано низький та середній рівні.

Таблиця 1

Оцінка готовності до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і закладів професійної освіти на контрольному етапі експерименту

Компоненти готовності	Рівень	ЕГ (92 особи)		КГ (120 осіб)		Різниця
		Осіб	%	Осіб	%	
Мотиваційно-цільовий	Вихідний	4	4,3	30	13,3	-9,0
	Низький	12	13,0	47	42,6	-29,5
	Середній	47	51,1	27	30,8	20,3
	Достатній	29	31,5	16	13,3	18,2
Когнітивний	Вихідний	9	9,8	55	26,7	-16,9
	Низький	17	18,5	44	40,8	-22,4
	Середній	46	50,0	14	25,0	25,0
	Достатній	20	21,7	7	7,5	14,2
Операційно-діяльнісний	Вихідний	11	12,0	53	31,7	-19,7
	Низький	30	32,6	43	45,8	-13,2
	Середній	28	30,4	17	15,0	15,4
	Достатній	23	25,0	7	7,5	17,5
Рефлексивний	Вихідний	2	2,2	29	22,5	-20,3
	Низький	20	21,7	44	38,3	-16,6
	Середній	42	45,7	29	24,2	21,5
	Достатній	28	30,4	18	15,0	15,4

Висновки. З метою забезпечення формування у майбутніх учителів технологій готовності до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО було здійснено:

- аналіз навчальних планів та навчальних програм різних дисциплін, виокремлений контекстний зміст курсу «Теорія і методика навчання технологій»;
- в курс «Теорія і методика профорієнтаційної роботи», який є системотвірним у профорієнтаційній підготовці майбутнього вчителя технологій, внесено зміни до змісту і методики вивчення за рахунок введення активних методів навчання;
- студенти залучались до виконання комплексного інтердисциплінарного проєкту;
- розроблені спеціальні завдання на педагогічну практику.

Це дозволило суттєво підвищити рівень готовності майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії школи і ЗПО, про що свідчать результати експериментальної перевірки.

Матеріал, наведений у статті не претендує на вичерпне описання всіх аспектів розглянутої проблеми і не може бути остаточною відповіддю на порушене питання. Перспективним є подальший розвиток та адаптація розробленої методики у закладах вищої освіти за спеціальністю «Технологічна освіта». Потребують вивчення можливості використання ефективних інформаційно-комунікаційних технологій для активізації навчальної діяльності студентів у напрямі формування їх готовності до профорієнтаційної роботи в умовах взаємодії загальноосвітньої школи і закладів професійної освіти та можливості використання технологій STEM освіти у напрямі формування їх профорієнтаційної компетентності.

Список використаної літератури

1. Теорія і методика навчання технології: Програма для педагогічних навчальних закладів. К. : Науковий світ, 2011. 19 с.
2. Завітренко Д. Ж. Формування в майбутніх вчителів технологій готовності до професійної орієнтації учнів основної школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Кіровоград, 2013. 20 с.
3. Зинченко А.В. Интердисциплинарный проект как средство подготовки будущих учителей технологий к совместной профориентационной работе с учреждениями профессионально-технического образования. Электронный периодический-научный журнал «SCI-ARTICLE.RU». 2014. №16. С. 147-156. http://sci-article.ru/number/12_2014.pdf.
4. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод. посіб. К.: МАУП, 2000. 312 с.
5. Кoberник О.М. Розвиток методу проектів у вітчизняній і зарубіжній педагогічній теорії і практиці. 36. наук. праць Уманського ДПУ ім. П. Тичини. Спецвипуск. К.: Наук. світ, 2002. С. 127–130.
6. Коваленко О. Е., Брюханова Н.О., Корольова Н. В., Шматков Є. В. Методика професійного навчання: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів інженерно-педагогічних спеціальностей .Харків : Контраст, 2008. 488 с.
7. Мухина С. А., Соловьева А. А. Современные инновационные технологии обучения. М. : ГЭОТАР-Медиа, 2008. 360 с.
8. Процко Х. В. Підготовка майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи у загальноосвітній школі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / «Теорія та методика трудового навчання». Чернівці, 2009. 20 с.
9. Харламенко В. Б. Дидактичні основи курсу профорієнтації в підготовці вчителя трудового навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. К., 2002. 205.
10. Янцур М. С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи. Курс лекцій : навч. посібник. К. : Видавничий дім «Слово», 2012. 464 с.

METHODOLOGICAL ASPECTS OF FORMING INTENDING TECHNOLOGY TEACHERS' READINESS TO PROFESSIONAL ORIENTATION ACTIVITY IN THE SCHOOL AND PROFESSIONAL EDUCATIONAL INSTITUTION COLLABORATION

Zinchenko Albina

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Senior Lecturer of Professional Education
and Computer Technology Department
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Introduction. *The relevance of the research of the future teachers' readiness for professional orientation activity in the context of schools and professional educational institutions is determined by the fact that technology teachers are responsible for the further young generation's involvement in professional activity, which can be acquired in the professional educational institutions, but nowadays teachers are not ready for this kind of activity.*

The purpose of the article *is the response of the content and the methodological peculiarities in forming future technology teachers' readiness for professional orientation activity in the context of interaction with professional educational institutions.*

Methods. *Analysis of literature, questionnaire, test, product analysis, experiment.*

Results. *The leading discipline in the future technology teacher's preparation is «Theory and Methodology of Teaching Technology». The purpose, task, content analysis of the discipline has made it possible to determine that the modules of «Fundamentals of the Theory of Technological Training» and «General Issues of the Technology Teaching Technique» are central for forming the future teachers' readiness for professional orientation activity in the context of interaction with professional educational institutions. The career-oriented issues are separated.*

The discipline «Theory and Methods of Professional Orientation Activity» is the systemic component in forming the future technology teacher's readiness for a professional orientation activity in the context of interaction of schools and professional educational institutions. The program material is complemented with information about: the peculiarities of the vocational professions, the demand for them, the importance of schools and professional educational institutions collaboration in professional orientation activity, the features of the educational process organization in professional institutions, the professional education structure system, etc. Practical classes include the pedagogical situations. At the end of the course an activity analysis and self-assessment of the preparation level has been conducted; students have prepared portfolio based on the results of the activity.

A central component of the portfolio is the multidimensional project, which is developed and implemented according to the logic of real school and the professional educational institution collaboration. It is aimed at collecting information about regional professional educational institutions and the demand for qualified workers, analyzing the general education institutions schools and professional educational institutions collaboration in professional orientation activity, developing the documentation package on school teaching stuff with engineering and pedagogical colleges from professional educational institutions.

Electronic students' portfolios are recorded on an information carrier, which can be used as methodological material for the pedagogical practice. So the programs have been improved – continuous (educational-methodical) and educational-crediting practices.

The effectiveness of the proposed methodology is confirmed experimentally.

Originality. *Application of an integrative multidimensional approach in the process of professional training of future technology teachers for professional orientation activity in the context of schools and professional educational institution collaboration.*

Conclusions. *In order to form the future technology teachers' readiness for professional orientation activity in the context of the school and professional educational institution collaboration: the contextual content of the course «Theory and Methods of Teaching Technology» has been highlighted; the course «Theory and methodology of Professional Orientation Activity» has included changes to the content and methodology of study through the use of active teaching methods; students were involved in the implementation of a complex multidimensional project of professional orientation; special professional orientation tasks for pedagogical practice have been developed. These facts have significantly increased the level of readiness indicated by the results of the experimental verification.*

The possible prospects for the further exploration in forming professional orientation competence can be seen in using education STEM technologies.

Key words: *professional training, technology teacher, professional orientation readiness, multidimensionality, collaboration, professional educational institution*

Reference

1. Teoriya i metody`ka navchannya texnologiyi: Programa dlya pedagogichny`x navchal`ny`x zakladiv. K. : Naukovy`j svit, 2011. 19 s.
2. Zavitrenko D. Zh. Formuvannya v majbutnix vchy`teliv texnologij gotovnosti do profesijnoyi oriyentaciyi uchniv osnovnoyi shkoly` : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : specz. 13.00.04 . Kirovograd, 2013. 20 s.
3. Zy`nchenko A.V. Y`nterdy`scy`ply`narnyj proekt kak sredstvo podgotovky` budushhy`x uchy`telej texnologiy`j k sovmestnoj profory`entaciy`onnoj rabote s uchrezhdeniyamy` professiy`onal`no-texny`cheskogo obrazovany`ya. Elektronnyj pereody`chesky`j-nauchnyj zhurnal «SCI-ARTICLE.RU». 2014. #16. S. 147-156. http://sci-article.ru/number/12_2014.pdf.
4. Zyazyun I.A. Pedagogika dobra: idealy` i realiyi: Nauk.–metod. posib. K.: MAUP, 2000. 312 s.
5. Koborny`k O.M. Rozvy`tok metodu proektiv u vitchy`znyanij i zarubizhnij pedagogichnij teorii i prakty`ci. Zb. nauk. pracz` Umans`kogo DPU im. P. Ty`chy`ny`. Speczvy`pusk. K.: Nauk. svit, 2002. S. 127–130.
6. Kovalenko O. E., Bryuxanova N.O., Korol`ova N. V. , Shmatkov Ye. V. Metody`ka profesijnogo navchannya: navchal`ny`j posibny`k dlya studentiv vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv inzhenerno-pedagogichny`x special`nostej .Xarkiv : Kontrast, 2008. 488 s.
7. Muxy`na S. A., Solov`eva A. A. Sovremennye y`nnovacy`onnye texnologiy`y` obucheny`ya. M. : GEOTAR-Medy`a, 2008. 360 s.
8. Proczko X. V. Pidgotovka majbutnix uchy`teliv texnologij do profory`entacijnoyi roboty` u zagal`noosvitnij shkoli : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : specz. 13.00.02 / «Teoriya ta metody`ka trudovogo navchannya». Chernigiv, 2009. 20 s.
9. Xarlamenko V. B. Dy`dakty`chni osnovy` kursu profory`entaciyi v pidgotovci vchy`telya trudovogo navchannya : dy`s. ... kand. ped. nauk : 13.00.02. K., 2002. 205.
10. Yanczur M. S. Profesijna oriyentaciya i metody`ka profory`entacijnoyi roboty`. Kurs lekcij : navch. posibny`k. K. : Vy`davny`chy`j dim «Slovo», 2012. 464 s.

МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ТЕХНОЛОГИЙ К ПРОФОРИЕНТАЦИОННОЙ РАБОТЕ В УСЛОВИЯХ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ШКОЛЫ И УЧРЕЖДЕНИЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Зинченко Альбина Валерьевна

кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры профессионального образования и компьютерных технологий

Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко

Аннотация. Охарактеризовано контекстное содержание образовательных курсов, направленное на формирование готовности будущих учителей технологий к профориентационной работе в условиях взаимодействия школы и учреждений профессионального образования, в частности курса «Теория и методика обучения технологии». Описаны изменения в курсе «Теория и методика профориентационной работы», который является системообразующим в профориентационной подготовке будущего учителя технологии к совместной работе с инженерно-педагогическим коллективом заведений профессиональных учреждений. Приведены условия выполнения студентами комплексного междисциплинарного проекта. Обосновано возможности педагогической практики в формировании у будущих учителей готовности к совместной профориентационной работе с учреждениями профобразования. Экспериментально проверена эффективность разработанной методики.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, учитель технологий, готовность к профориентационной работе, междисциплинарность, взаимодействие, заведение профессионального образования

Отримано редакцією 10.10.2019 р.

УДК 378.147:373.3.011.3-051]:37.091.33
DOI: 10.31376/2410-0897-2019-3-41-219-228

ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ STEM-ТЕХНОЛОГІЙ У ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Малишевська Валентина Олександрівна

аспірантка (спеціальність 011 – освітні, педагогічні науки)

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: zz678@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-7875-561X

У статті проаналізовано стан розробленості проблеми використання STEM-технологій у теорії та практиці професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. Уточнено сутність основних понять дослідження: STEM-освіта, STEM-навчання, STEM-технології. На основі узагальнення вітчизняного та зарубіжного наукового доробку в галузі STEM-освіти описано основні STEM-технології: інформаційно-комунікаційні технології; віртуальна реальність; технології дистанційного навчання; технології інтерактивного навчання; технології диференційованого навчання; ігрові технології; дослідницькі технології; інженерне проектування.

Ключові слова: заклади вищої педагогічної освіти, майбутні педагоги дошкільної освіти, STEM-освіта, STEM-технології.

Постановка проблеми. У сучасних соціально-культурних умовах розвитку України постають високі вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема педагогів дошкільної освіти, спроможних ефективно взаємодіяти з учасниками педагогічного процесу, оптимально реалізовувати професійні функції, самостійно розв'язувати різні завдання у нестандартних ситуаціях, упроваджувати інноваційні технології для вирішення складних завдань соціально-освітнього розвитку дошкільних закладів.

Одним із сучасних напрямів професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти є використання STEM-технологій. Зазначений напрям дає можливість у навчальних програмах посилити природничо-науковий компонент. Якість освіти визначається компетентністю та рівнем професійної діяльності педагога, тому важливо формувати професійні компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти за напрямками та проблематикою STEM-освіти.

У багатьох країнах світу STEM-освіта наразі є пріоритетною. В Україні ця тенденція